

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК ХІ Ч. 232. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 30-го листопада 1943. No. 232. Jersey City, N. J., Tuesday, November 30, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ АМЕРИКИ. ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Tel. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Tel. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

НЕСПОДІВАНО ВЕЛИКИЙ ПОБІР РЕКРУТА НА СІЧЕНЬ

ВАШИНГТОН. — Вспереч всяким передбаченням, управа армії та флоту мусить дістати в місяць січня 1944 р. більше рекрута, ніж було пляновано. Запобіжування досягне 300,000 мужви. Заходять можливість, що будуть уже покликані й батьки. Несподіванка прийшла тому, що не зголосилося тільки жінок до воєнної служби, кілька надіялися. Жіночі кордуси досягли висоти 60,000. Отже їх праця по борах мусить далі виконувати мужчини, крім цього, що йдуть на поле бою. Місцеві поборова ради, вижидаючи налаштування побору батьків окремим законом, не притягали їх до служби. Через те, добір у минулих місяцях не довівся і в січні треба буде ці недостачі виповнити.

ВОЄННИЙ ВИДАТОК В БУДЖЕТІ МЕНШИЙ НА ВІСІМ БІЛІОНІВ.

ВАШИНГТОН. — У новім скарбовім бюджеті, що кінчиться 30. червня 1944 р. передбачені видатки Америки на війну у висоті \$92 біліони, замість \$100 біліонів, як це було минулого року. Отже зменшено видатки на \$8 біліонів. Дехто з урядовців твердив, що в минулому бюджеті заощаджено аж \$13 біліонів на воєнні видатки. Директор бюджету Гаролд Д. Смит остерігає перед такими поспішними заявами, бо вони вводять в блуд публіку. Він каже, що цього річний бюджет мусить бути вичерпаний. В будучому році будуть застановлені деякі воєнні роботи, але будова кораблів та літаків ще буде посилена.

ОБИЛЬНА ПРОДУКЦІЯ УГЛЯ.

ВАШИНГТОН. — Секретар внутрішніх справ Гаролд Л. Ікс оголосив заяву, що в другому тижні після закінчення контракту з майнерською юнією продукція м'якого угля підвищилася до небувалої висоти. Таксамо підскочила і продукція твердого угля і воно вже є в дорозі до різних складів для виповнення замовлень ще зперед місяця. З тим минає небезпека недотоплення мешкань цього року. — Директор Економічної Стабілізації М. Вінсон одобрив підвищення ціни м'якого угля на 17 центів від тони. Бюро Адміністрації Цін згодилося на підвищення ціни твердого угля на 70 центів від тони, а від інших родів на 35 центів.

ДЛЯ ПОСЕЛЕННЯ МІЛІОНА ЖИДІВ ТРЕБА БІЛІОНА ДОЛЯРІВ.

КЛІВЛЕНД (Огайо). — На зібранні організації Молода Гадаса промовляв бувий член світової Сіоністичної Екзекутиви д-р Емануїл Найман. Він обчислює, що з трьох мільйонів вигнаних європейських жидів один мільйон можна буде поселити в Палестині, але на це треба буде один біліон доларів, значить по тисячці на одного поселенця. Він того погляду, що в Палестині таки повстане жидівська демократична республіка, але не радить називати її жидівською лише напр. Республіка Юдея або Йорданія. У ній повинні бути відносини налаштані так, щоб президентом держави був жид, а прем'єром араб, або навпаки.

СТУДЕНТИ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ НОВУ ВІЙНУ В 1970 РОЦІ.

НЬО ЙОРК. — Студенти, що приготувалися покінчити міський каледж, перевели голосування над різними шкільними і нешкільними проблемами. Голосували між ін. над тим, чи буде нова світова війна. 54 відсотки висловили погляд, що нова війна буде в 1970 р. Між голосуючими 44.4 відсотки виявили погляд, що до війни прийде між Америкою й Росією, а 12.9 відсотків думають, що Америка буде воювати з Англією. Лише 35 відсотків думають, що війна буде знову між теперішніми ворогами. Всіх студентів, управнених до голосування є півтори тисячки а голосувало 92 відсотки.

СУЛЬФУ МОЖНА ВЖИВАТИ ЛИШЕ ПОМІРКОВАНО.

НЬО ЙОРК. — Інститут Прилюдного Здоров'я проголосив свої помичення над уживанням звисного тепер чародійного ліку сульфу. Досліди виказують, що постійне вживання сульфу стає безцільним, бо перестав ділати. Крім цього воно шкідливе, бо ослаблює організм і робить його недоступним для ділання інших ліків.

НОВИЙ СЕНАТОР З НЬО ДЖЕРЗІ.

ТРЕНТОН. — Губернатор Чарлз Едison іменував Артура Волша федеральним сенатором на місце помершого останнього тижня В. Ворена Барбура. Волш є віцепрезидентом промислових заведень Томаса А. Едisonа і був менеджером кампанії в часі виборів, при яких теперішній губернатор вишшов переможець. Речинець Волша кінчиться наступного року, а опісля придуть нові вибори.

Обговорюють плян економічного знищення Німеччини

АТЛАНТИК СІТІ. — Найбільше реальний плян для знищення післявоєнної Німеччини виявлено при часоді обговорення регабілітації світу на зібранні делегатів 44. держав. Виричало питання, як використати промислові заведення Німеччини для регабілітації країн, знищених війною. У часі дискусії представник Голандії П. А. Кернстена сказав, що саме тепер ведеться в Лондоні дискусія, щоб знищити промисловість Німеччини, а лишити їй лише тільки, щоб вона могла дихати. У минулому півтора століття Німеччина використовувала свої природні багатства в Рурціні та на Шлезьку, щоб фінансувати 7 воєн. Після Кернстена промовляв в тому самому напрямку норвезький амбасадор Вільгельм Мунти де Моргенштірне. Він того погляду, що від Німеччини треба відібрати її продукційні багатства не для німців, але щоб світ звільнився від страху перед Німеччиною.

ПОВІЛЬНІСТЬ КОНГРЕСУ У МИРОВИХ ПІДГОТУВАННЯХ

ВАШИНГТОН. — Неясна ситуація запанувала в політичних колах з огляду на суперечні заяви урядовців. З одного боку говорять про близький кінець війни, а з другого про далекий мир. Департамент війни зовсім не поділяє думки, начеб то кінець війни вже був за плечима. В конгресових кругах дивуються, чому президент Рузвельт натискає на скорі випрощення пляну демобілізації та інших мирових пропозицій. Отже як сенат так і палата репрезентантів не спіняться з вирішенням справ, звязаних з підготовкою до мирових відносин, а продумують якийсь плян від себе.

МЕКСИК ОБМЕЖУЄ ВЕЛИЧИНУ ГАЗЕТ

МІСТО МЕКСИК. — Підприємство постачання газетного паперу, над яким має контроль уряд, проголосило, що вже біжучого тижня величина газет в цілій державі буде зменшена на 15 до 25 відсотків. Як причину подано „воєнну ситуацію, серед якої не стає доволі робочої сили, ні паперу, ні транспортних засобів“. Щоденні газети мусять зменшити свій до-теперішній обем на 15 відсотків, а виданні не будуть могли видавати надзвичайних видань, або розпочинати нові видання. Недільні видання обмежені до 28 сторінок, а образковий видання до 66 сторінок.

Колумбія заявляє в війні проти Німеччини

БОГОГА (Колумбія, Південна Америка). — Сенат цієї південно-американської республіки, розлючений затопленням одного колумбійського корабля шмешкою субмариною, заявив 33 голосами проти 13, що між Колумбією й Німеччиною існує війна.

ПРОЯВИ АНТИ-МОНАРХІСТИЧНОГО РУХУ В ІТАЛІЇ

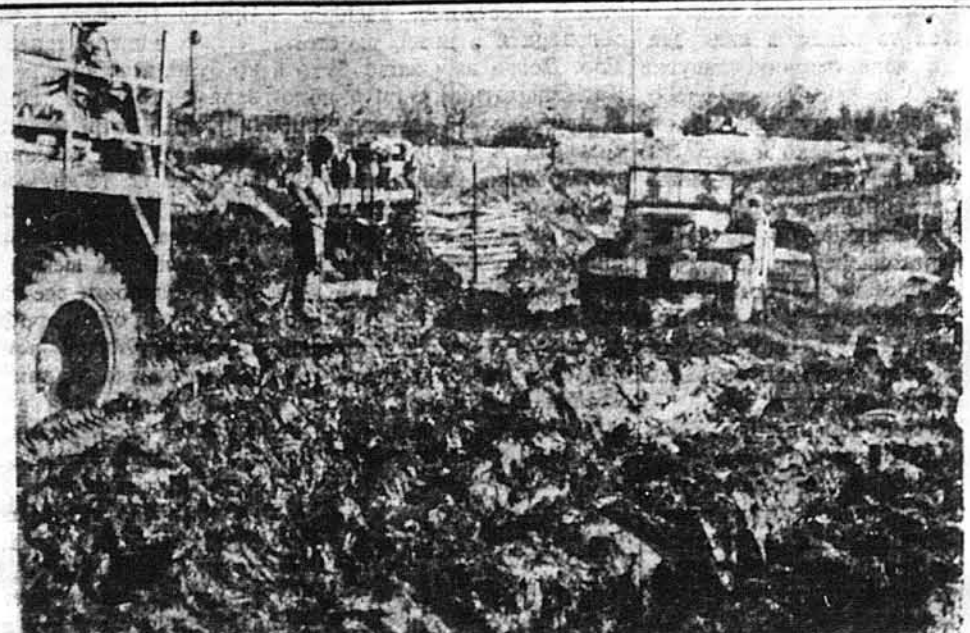
НЕАПОЛЬ. — На подвір'ю місцевого університету відбулися публічні збори в честь Бенедета Кроче, найбільшого живучого італійського філософа. На зборах промовляли попри цього же граф Карльо Сфорца й проф. Адольфо Омодео, президент університету. Коли Кроче в своїй промові сказав риторично: „Чи ви хочете скасування монархії? Ні!“, публіка стала кричати: „Так!“ Бесідникови дозволено докінчити аж тоді, як президент попросив не переривати почесною гостеві.

ЄВРОПА КИШІТЬ ВІД МИРОВИХ ЧУТОК

БЕРН. — Папа Пій прийняв на приватній аудієнції Франца фон Папена, головного нацистичного інтриганта. Подають, що фон Папен має повновасти від головних німецьких промисловців і від провідників військової класи, котрі годяться видно в тому, що Німеччина війну програє й хотіли би добитися доброго мира, поки це ще можливе. Кажуть, що Папен має впливи й в ватиканських кругах. Одна мюнхенська газета заявила, що „остання година для мира вже вибила“. По Європі взагалі кружляють тепер найрізніші чутки про мир. Загально сподіваються, що Німеччина виступить тепер з якимось пляном в тому напрямі. Є між тими чутками навіть одна чутка, що конференція Рузвельта, Чорчилла й Сталіна вже відбувається та що в ній попри начальника військ Китаю бере участь ще „п'ятий учасник“, в котрому добачують представника Німеччини.

НІМЦІ ВБИЛИ В КИЄВІ 50,000 ЖИДІВ

КИЇВ. — Київські урядники кажуть, що в вересні 1941 року німці вистріляли 50 до 80 тисяч київських жидів, а в два роки пізніше заставили російських бранців добути трупи зо землі й спалити. Потім убили всіх тих бранців, аби не було свідків німецького злочину. Знаючи, що їх жде, група бранців пробувала утікати; німецькі сторожі били по них з машинних крісів й всіх перебили. Врятувалися тільки три вояки, котрі тепер розповіли про все советському урядові й заграничним кореспондентам.

ТАМ ДЕ ВОЮЄ ГЕНЕРАЛ БОЛОТО. — У воєнних донесеннях з Італії часто згадують, що боеві операції здержано через зливні дощі й болото. Отся світлища з сектору, на котрім оперує п'ята альянтська армія, дає нам яке-такє поняття про це болото. Тут відділ інженерів направляє міст, розбитий відступаючими німцями.

1,000 ТОН БОМБ НА БЕРЛІН

ЛОНДОН. — Вночі з п'ятниці на суботу британські бомбовики вдарили ще раз по Берліні, а рівночасно по Стутгарті й інших містах південної Німеччини.

Підчас рейду на Берлін скинено за 20 хвилин понад тисячу тон бомб, себто стільки, кілько скинено в нічному рейді в вівторок.

Підчас п'ять рейдів за останніх 8 днів скинено разом на Берлін бомб на 6,000 тон. З нічних операцій не вернулись 32 бомбовики.

ВІДГУК ПОВІТРЯНОЇ ОФЕНЗИВИ.

ЛОНДОН. — Бритійське міністерство летництва подало до відома, що воно призначило півтретя біліона доларів на дальший розвій летництва.

„Червона зоря“, орган червоної армії, кличє собі з німців сприводу скріпленої альянтської повітряної офензиви проти Німеччини.

Бритійським і американським кореспондентам оновідала одна 6-літня дівчина в Гоголеві на Україні, що німецькі війська при відступі спалили розмисно дім її родичів; коли мати просила німців не палити, вояки відповіли гнівно, що власне тепер Альянти палять їх доми в Німеччині.

Націстичний міністер пропаганди Гебельс говорив німцям, що альянтські повітряні атаки не зломлять німецького духа та що Німеччина пімститься за ті „напади на мирні міста“.

Вісти про бомбардування німецьких міст мали дивний наслідок у Туреччині; читаючи про нищення німецьких міст, турки противляться тому, аби уряд вступав у війну, якщо це має за собою потягнути подібні бомбардування турецьких міст.

Німецька окупаційна влада в Франції загострила свої зарядження проти повітряних рейдів; з огляду на те, що видно багато міст не гасали на проказі електричних ламп, німці грозять, що непослушним містам відберуть електричну силу.

ЗАВЯТІ БОЇ НАД ГОМЕЛЕМ.

ЛОНДОН. — Занявши важний комунікаційний узел Білоруси Гомель, советські війська під командою ген. Рокосовського наперли далі на німецькі позиції здовж залізниці, що йде з Гомеля в Мінськ, аби не дати німцям відступити. Головні бої йдуть довкола міста Жлобина. Відступаючі німці борються на всі способи, мінуючи дороги, висаджуючи мости. Все таки все це не здержує розгону червоної армії, котра забирає німцям великі припаси воєнних матеріалів.

Московські комунікати говорять про успіхи й на інших секторах. Німецький комунікат говорив про добуття німцями назад Коростеня, але з московських комунікатів виходило би, що це пуста перехвалка.

Німецька армія в Білорусі, котру хоче піймати червона армія, має коло чверть мільона вояків.

КИЇВ ЗНИЩЕНИЙ ВІЙНОЮ.

КИЇВ. — Київ представляє нині ще страшніший образ знищення, ніж Орел, Курск, ба навіть Сталінград. Крещатик весь у руїні. Липки, найкращий мешкальний квартал, одні румовища. З відомих готелів: Континенталь, Палац, остали тільки руїни. Університет німці підмінували мінами, котрі вибухали через довгі дні по їх відступі.

АМЕРИКАНЦІ В ІТАЛІЇ ПОСУНУЛИСЯ НА ДВІ МИЛІ.

АЛЖІР. — Підчас коли британська восьма армія, перебарвшись через ріку Сангро, всадовджується краче на лівім березі ріки, п'ята армія, котра через два майже тижні не рушалася через болото й негоду, посунулася вперше наперед, занявши горби Ля Фальконара, що має 2,400 стіп висоти й панує над околицею. Останніми днями почала проявляти живу діяльність німецька артилерія.

Альянтські літаки розвивають ще кращу активність; за один день доконали вони для піддержки військ понад 500 вилетів.

ЯПОНСЬКИЙ КРУЖЛЯК ЗАТОНУВ ВІД ОДНОЇ БОМБИ З ЛІТАКА.

АЛІАНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ ПАЦІФІКУ. — Південний Пацифік став сценою широкої повітряної акції.

Альянтські літаки поцілили й відай затопили японський кружляк при березі Нової Ірландії, били машинними крісами по Равадло, на Новій Британії, острілювали Вевак на Новій Гвінеї та скинули бомби на летнища Бука й Буін на Буганвілю.

Затоплення японського кружляка приписує собі залога одного американського бомбовика; кажуть, що вони скинули на нього тільки одну бомбу, але так щасливо, що вона попала відай у самий магазин амуніції.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письмовий текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошення хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакції не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Table with subscription rates: PEREDPLATA (Prepayment) and SUBSCRIPTION RATES (Three cents a copy). Includes rates for one year, six months, and three months in both US dollars and cents.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЩО МОЖУТЬ ТРИ, ТО МОЖУТЬ УСІ

Ще не минув місяць з часу, як виконавчий комітет Українського Народного Союзу розіслав заклики до організування нових членів як ювілейного дарунку Українському Народному Союзові. У тому заклику виконавчий комітет, ідучи за припорученням головного уряду, визначив кожному відділові певну квоту, себто певне мінімальне число членів, яких цей відділ мав би принести в дарунку Ювілятові.

Ще не минув місяць з часу того заклику, а вже до головної канцелярії Українського Народного Союзу наспіли зовсім вдоволюючі відгуки. Звісно, відкликнулися відділи, які правильно організують нових членів, без огляду на надзвичайні заклики. Відкликнулися відділи, які за останніх пару літ правильно в організації нових членів участі не брали.

Цей факт надзвичайно відрядне явище. Він показує, з як слушного становища виходив головний уряд, коли висказався за призначення кожному відділові певної квоти нових членів до зорганізування. Видно таке зарядження промовляє до загальнонародного почування рівності. Видно, що є люди й групи, які, хоча звичайно не беруть живої організаційної участі, візьмуться до неї, коли тільки наберуться певних умов, що цім разом організують певну працю не від виїмкових людей чи груп, але від кожного члена й від кожної групи.

Цей відгук з боку трьох відділів, які за останні роки правильно в організуванні нових членів участі не брали, може послужити тим більшою заохотою для інших відділів. Тепер вони можуть бути певними, що вони справді не стоять одинцем, що тепер загал відділ іде збитою лавою на організування нових членів. Тепер уже всі відділи можуть бути певні, що всі відділи розуміють вагу спільної праці для спільного добра.

Цей відгук з боку таких трьох відділів дає нам велику надію, що рік Ювілею Українського Народного Союзу залишить глибокий слід в розвою Українського Народного Союзу. Якраз цієї надії нам треба. І чим більше надії в нас, тим більше довіря в власні сили. А чим більше довіря в власні сили, тим більше сильної праці.

Нехайже не буде тепер ні одного відділу, який не причинився би до розбудови нашої спільної організації принаймні на те невеличке число членів, яке йому визначив виконавчий комітет Українського Народного Союзу. Працюймо всі разом, а спільне добро певно зросте.

Пробує розв'язати „російську загадку“

(Докінчення).

Одна партія і одна система.

В устуні „Як є правлена Росія“ пробує Чеймберлін дати аналіз союзу владі. І зачинає від жартобливого висказу Леніна, що то мав сказати, що в Союзах може бути більше число політичних партій, але тільки під одною умовою: комуністична партія має бути при владі, а всі інші в тюрмі. А Сталін, пише Чеймберлін, придержується дуже вірно ось тій традиції.

Комуністична партія в Союзах це цілком щось інше як політичні партії в демократіях, що між собою конкурують і намагаються одна одну перемогти при стоїбдних виборах. В Союзах ця партія заважає на всьому. Організована опозиція проти неї є рішучо неможлива, хочби тому, що її відразу знищили Чека. Чеймберлін згадує за чистки в партії та ті різні „сповіді“ старих комуністів-піонерів, що будучи невинними, признавалися на суді до вини, щоб тим ратувати своє життя або хоч родини, то врятувати були порозстрілявані чи пропали без сліду. При цьому, для характеристики союзу повелінки в таких справах, оповідає союзу чеймберлін, що мав засумований вигляд в часі, коли Сталін наказав кожному бути веселим. Запитаний, чому зажурений, професор відповів, що в його класі ні один ученик не міг дати доброї відповіді на питання, хто написав російську оперу „Евген Онегін“, якої автором є славний композитор Петро Чайковський. Чеймберлін, професора, кажучи, що це тут мається до діла з очевидним випадком саботажу і контрреволюції, з яким треба скоро зробити порядок. За яких двох тижнів чеймберлін знов професора і каже йому з триумфом, що все добре. Каже, що Чека внарештувало всіх учеників, держало їх в тюрмі, де дало їм добру науку, вислідом якої було, що шістьох студентів призналося, що кожний з них є автором „Евгена Онегіна“...

Чеймберлін, як уже згадано, стверджує, що при допомозі комуністичної партії, безоглядності і терору досягнуто багато під економічним і мілітарним оглядом, а це знов могло поставити опір нацистській військовій машині. Та

добачувати це, не значить годитися з виправдуванням режиму цієї партії в такий спосіб: „Росія знаменито бореться, тому чистка це добра річ“. А саме так дехто розумує в Америці. Інакше, пише Чеймберлін, можна б ще й так сказати: „В Росії був голод, Росія добре бється; значить, що голод це була добра річ“. Та якби не глядіти на владу комуністичної партії й союзу систему з боку абстрактної справедливості і людського чиста, так є, пише Чеймберлін, що годі квестіонувати силу режиму. Замітне, що та сила оперта в великій мірі на молоді, яка дістала тепер більше нагод до розвою своїх сил ніж це було за царату. А виходить, пише Чеймберлін, що молоді ось такі нагоди вище цінить ніж індивідуальну свободу...

Коли зведеться політичне життя краю до одної партії, то наслідки: диктатура і терор. А далі такі „судові методи“ як ті, про які згадує навіть відомий советофіл Волтер Дюрен-ті, коли описує, що воно такі виглядає дивним, що Гепеу а-рештує, Гепеу заганяє в тюрму; Гепеу переслухує, Гепеу добуває зізнання, близькі до Гепеу судді судять, а вкінці Гепеу виконує ще й присуд.

Як російські революціонери вбили царя Александра II, то засуджено на смерть п'ять осіб, зв'язаних з атентатом. Та, пише Чеймберлін, в тоталітарній диктатурі нема межі, коли іде про пімсту. За те, що якийсь „невідповідальний жид“, пише Чеймберлін, вбив в Парижі німецького дипломата, наслідком якого вбивства, вбивши жидівський погром. Таке було і з славним чеським Лідіце, де нацисти вимордували ціле населення за вбивство Гайдріха, начальника Гестапо. Та як соціял-революціонери вбили в Петербурзі в 1918 році Мойсея Уріцького, то з тюрми витягнули комуністичну диктатуру до 500 осіб і розстріляли. В подібний спосіб розстріляно 103 особи за вбивство Кірова.

Чеймберлін тої думки, що було б нерозумно думати, що кожний, що стояв перед союзу судом, був невинний. Але й як можна твердити, що кожний, хто був у Союзах обжалований за саботаж і засуджений та розстріляний, був винний, коли над більшістю взагалі не було ніякого суду, а ті, суди, що бу-

ли, виглядають на шутку, коли вірити людям, що ті справи розсліджували.

Чеймберлін присвячує багато місця союзу судам і чисткам. Як теж вясняє, чому вони не заломили Советів. Нагадає, що й підчас великої французької революції, коли провідники вислали одні одних під ніж гільотини, „динаміка революції“ не потерпіла, а воєнки на фронті билися завзято.

Совети у війні.

Колись письменники, історики, драматурги матимуть багато тем, як значуть описувати змагання між двома диктаторами в Європі: Сталіном і Гітлером, з яких один як син шевця засів на престолі Романових, а другий, кімнатний маляр, на престолі Гогенцолернів і Габсбургів. Згадуючи за це, Чеймберлін підкресляє, що якщо хочемо розуміти те, що діється в Європі на союзу-німецькому фронті, то треба мати на увазі, що отсе зударіння дві великанські потуги, дві диктатури, що збудували величезну воєнну силу, якої демократії в спокою не могли збудувати, бо її диктатори будували не оглядаючись на людські потреби і терпіння. Дійсність наказує нам, пише Чеймберлін, признати, що маємо великий довг перед тими, що в Союзах змогли спитати Гітлера в його агресивнім поході. Але, каже він далі, довгують Совети і нам, бо якби американці й британці не були поспішили з допомогою, яка постійно збільшувалася, то чи Совети були б вдержали? А крім цього, ще нема кінця війни і хто знає чи не завладуть Гітлерові кінця американські й британські сили в такий самий спосіб, як союзу завдали йому перші удари.

Чеймберлін є тої думки, що Сталін рішучо не був би пішов до війни і був би готов заплатити навіть високу ціну за мир. Він думає, що німці добре знали велику мілітарну силу Советів, але Гітлер боявся, що за яких два роки Совети стануть мілітарно аж такі сильні, що будуть справжньою небезпеккою для Німеччини. Тому пішов проти Советів війною, щоб до цієї небезпеки не допустити. Очевидно, що на ось такі твердження, як й інші, є повно різних доказів.

Чеймберлін спиноється довше на тих перемищах, які зайшли в Союзах з вибухом війни з Гітлером. Каже, що війна відразу стала „національною справою“ і народною обороною, позбавленою усякої домішки якогось інтернаціоналізму, а проповідана в такий спосіб, щоб ворога ненавидіти з цілої сили без огляду на

те, хто він є — буржуй чи пролетар. У всіх закликах говориться про „батьківщину“, про „голос рідної землі“ і „рідного народу“, що кличе вбивати „німця-гадину“. Усього того тепер повно в союзу газеті, таких як „Правда“ та „Ізвестія“ (про які в Союзах жартобливо кажуть, що нема правди в „Правді“, а новин в „Ізвестіях“). Ось ті газети, що були довгими роками переповнені „клясовою боротьбою“, тепер пишуть про „національну боротьбу“, що іде за честь і славу народу і краю. Сталін, каже Чеймберлін, в критичному моменті зібрав усе те, що було виплекане від Александра Невського до Леніна, а чим можна було тронуть російський нарід, і кинув це в боротьбу з Гітлером. І за те, каже Чеймберлін, будуть битися в Росії до останньої краплі крові, а боротьба за комунізм чи світову революцію була б їх цілком не зворушила. Те, що підчас війни Совети завели великі зміни, як от одногорожанство з одноковими для усіх правами, не зважаючи на пролетарське походження чи тим подібне, теж скрипіло Сталіна і причинилось на думку Чеймберліна до обеднання.

А як буде по війні?

Усі ті перемища, що вже зайшли в Союзах, а про які тут тільки дуже побіжно натякнуто, мусять залишити свій слід, так, як кожна велика війна залишила сліди на політичній і соціальному розвою Росії. Це, каже Чеймберлін, добре знає Сталін. І це була одна з причин, чому він не хотів іти до війни, бо боявся за те, що станеться з його власною особою і диктатурою партії.

Чеймберлін думає, що армія цілком певно відіграє по війні поважнішу роль. Комуністична партія вже не є тим, чим була, бо її ряди заповнилися многими членами, що мало що знають про Маркса і партійні ідеали. Теж матиме вплив те, що тепер читають старих письменників, а там лівно „еретичних“ наук. Теж і селянин готов прийти до сильного слова та бажати, щоб колгоспи стали свого роду кооперативами, які мали б можливість зрівноважитися з державою про працю і платню.

Отже є багато різних можливостей, що могли б есентуально довести до ліпшого життя в Союзах. Але каже Чеймберлін, є теж і побоювання. Армія, дійшовши до великої сили, можливо захоче далі „добувати слави“ і зачати нові підбої, бо, підкресляє Чеймберлін, треба пам'ятати,

що націоналізм у Союзах не є союзуський, а тільки російський.

Та якби не було, Чеймберлін не надіється, щоб прийшло до воєнного конфлікту між Советами і Злученими Державами Америки. Буде тільки дуже тяжко американцям погодитися з союзуськими територіальними домаганнями, до яких теж належать і західно-українські землі, що були до вибуху цієї другої світової війни при Польщі. Чеймберлін тої думки, що повинно бути в таких справах уступство з обидвох боків. Себто, що спір повинен бути вирішений шляхом плебісциту. Шкоро тільки, що автор не вясняє, чи в такому випадку населення малоб до вибору тільки те, чи має належати до Польщі, чи до Советів, чи може дано йому, що повинно бути, вільну волю висказати те, чого бажає, а не тільки те, що йому предкладає хтось другий.

На думку Чеймберліна так виглядає, що в часі, коли в Європі можна надіятися, що з кінцем другої світової війни підіймуться всюди маси до революційних поривів, про які мріяв Ленін, то Сталін кидатиме в трубу „світову революцію“, а закріплює тільки Росію. А це тому, що Совети перестали бути революційними, а ті, що стоять в Союзах наверху партії, не мають нічого з фанатизму старих большевиків з початків большевицької революції. Всі вони починають приборити подоби високих урядовців, офіцерів, чи директорів підприємств, що є в інших краях. Сталін, пише Чеймберлін, навіть не хоче „союзуської Німеччини“, ні ніякої іншої країни з союзузацією, бо через те він, що став „консервативним“, знайшовся в невеличкій клопоті. Тому він не хоче комуністичної Німеччини, а тільки — слабі. Отже, якщо світові дипломати звернуться до Росії, дораджене Чеймберліном, так хай не журяться комуністичною його поширенням, на інші краї, а тільки російським націоналізмом, бо той може заробити більше клопоту в Європі й Азії ніж комунізм.

ПОСРІБЛЕНА ХМАРКА.

Приходить робітник наймати мешкання в мурованім домі. Господар опроваджує його в мешканню до винайму і показує на це й те, яке воно гарне, яке добре, яке доцільне. По стінах спливає вода, господар цього не бачить. Але будучий льокатор не закриває цього й каже: „Ба, алеж і вогко тут!“ На це господар: „Про це саме я хотів вам сказати. Подумайте лише, яка це може бути поміч на випадок погару!“

НАСЛІДОК ПОМИЛКИ В АРМІЇ.

Зголюється молодень до армії на офіцера. Перейшов оглядини здоров'я, іспит спосібності і по всім тим обіцяли йому, що незабаром дістане назначення на становище. У часі виждання дістає телеграму такого змісту: „Дуже жалуємо, але лікарські оглядини виказали, що ви маєте слабе серце, а крім цього ви терпите на туберкульозу.“ За годину приходить друга телеграма з повідомленням: „Не звертайте увагу на попередню телеграму, бо вона призначена для кого іншого і була вислана до вас помилково“. Кандидат на офіцера відповів телеграфічно: „Дуже жалую, але ваша поправка прийшла запізно. Перед 40 минутами я поповнив самогубство“.

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИНДУВАННЯ ДО НЬОГО ЯКНАРВІЛЬНЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

Advertisement for Ivan Franko's story 'Borislav Smiet'sya'. Includes the author's name and the title of the story.

По тій важкій переправі побратимство значно оживилося. Всім немов полекшало, немов камінь хто зняв з плечей. Почали нараджуватися над тим що тепер робити. Певна річ, загальною робітницькою збору скликати ніколи, це знов розбудило увагу підприєміцв, — війна мусить вибухнути раптово, несподівано, мусить приголомшити і змішати їх, і тільки в такім разі можна надіятися побіди. Треба, отже, передавати загальною робітників усякі вісті без шуму, без гвалту, найліпше через окремих вислаївців та через касієрів часткових кас. З ними також нарадитися над спровадженням живности до Борислава на час війни і надати, котрих робітників на той час треба й можна буде видати з Борислава. Виділяван-

мого лекаря й надіявся, що через нього можна буде без шуму і без підозріння замовити таку велику кількість мукки й хліба, а перевезти бодай більшу половину замовлених селех: у Попелях, Бані, Губичах та Паках, в яких звичайно возять великі ладунки воску і нафти. Таким способом усі приготування могли б зробитися швидко й неспостережено, а іменю в тім лежала би найбільша порука влади для робітників, бо підприємці переконалися би про їх силу і про добру організацію цілого замісуду, а й самі робітники, видіючи забезпечення від голоду й нужди, набрали б смілости й певности. Так само мав Андрус Басараб з Деркачем піти по сусідніх селах і в зіййомих газдів (брати Басараби були родом з Бані в найближчім сусідстві Борислава і знали багато газдів по доколичинних селах) показувати відповідні будинки для своїх складів. Інші побратимимали остатися в Бориславі і наглядати, щоб усе йшло в порядку і щоб під-

приємці завчасно не дізналися про те, що таке загадали зробити робітники. А що того дня була неділя і нарада скінчилася досить завчасу, то побратими розбіглися, щоб зараз же скликати на нараду часткових касієрів і обговорити з ними, як стоїть діло. Довго він живо було в Матієвій хатині; старі й молоді, пожовклі і рум'яні лица мелькали в слабо освітлених вікнах, поки вкінці, геть уже по півночі, не порозходилися всі по домах. Борислав під критям темноти спав уже давно глибоким сном, тільки десь далеко на Новім Світі з одного шинку доносився хрипливий спів якоїсь підпінтої робітницької компанії: Ой, не жалуй, моя мила, що я по, Голі будеш жалувати, як я вму!

XIV

Ще тиждень тривала тиша в Бориславі. Ще тиждень безжурно ширяли підприємці вулицями, ходили за своїми гешефтами, торгували, шахрували, брали й видавали гроші, заняті тільки видачую хвилею і біжучими рахунками. Робітники також ходили, по-

давньому нужденні, похилені, обмозані кипячкою; вони по давньому лазили до ям, крутили корбам, їли сухий хліб і цибулю, рідко коли коштуючи тендої страви, а зате більше живляючи горілки. Правда, голосних, гучних, безумних пиятик тепер не видко було, в шинках не засиджувалися громади людей, але шинкари, котрі звичайно разом були і власниками ям, не дуже на те бідалися: пра була жарка, робота дуже повпавна, з усіх боків їшли замовлення на віск, а з твердим робітником все таки більше можна було зробити, ніж з п'яним. Життя плыло, мов річка, плитка й намулиста, і бачилося, що так воно буде плыти довіку. А між тим це був останній тиждень! І в Матієвій хаті, котра останніми часами стала правдивим осередком робітницького руху, куди щоночі, чи дощ, чи погода, то вулицею, то околичинними стежками пробиралися робітники з усього Борислава на нараду, для перегляду каси, для вложення вкладок або й так тільки на роз-

мову й по заохоту — і тут було тихо. Бенедь працював по давньому в новій фабриці черезини в Леона, а Матій по двох днях, вернувши з Сеньом Басарабом з Дрогобича і розказавши побратимам, що й як вони уладили, ходив далі на роботу до одної ями, що належала також до Леона. Старий був тепер мов відроджений. Таким охочим, веселим і жартовливим ще й не бачив його Бенедь. Він про все турбувався, про все вивідувався, не ходив, а бігав, і звалялося, всіх сил докладав, щоб і собі чимнебудь причинитися до якнайліпшої влади зачатого діла. Бенедь, хоч чим іншим занятий, так мусів це завважити і в душі подрадувався тою переминою. А коли якось зговорилися з Матієм і запитав його жартом про причину, лице Матія зробилося дуже поважне. — Маю вість, маю певну вість! — сказав він таємничо. — Яку, про що? — спитав Бенедь. — Про мій процес. — Ну, і щож? — Усе добре. Швидко сам-

бірський суд видасть наказ арештувати Мортка. (Дальше буде).

Проф. Микола Чубатий.

Чорноморсько-Балтійський Союз

Що змінилося за останніх два з половиною літ?

Від з'їзду неросійських народів в Києві 1917 минуло вже більше ніж 25 літ. За той час відбулася миттєва конференція в Версалю, різкий мир поляків з москалями, повстали та упали вже в теперішній світовій війні Польща, Чехословаччина, Литва, Лотва й Естонія, що повстали здебільша з територій бувшої Росії та Австрії. Смертельно загрожені нині у своєму самостійному існуванні Фінляндія, Румунія а навіть Болгарія та Югославія. Все це народи з високо розвинутою національною свідомістю, що ніколи не погодяться стати такими союзними республіками, якою стала за двадцять літ свого союзу з Московщиною Україна. Насильно втілюючи під панування червоної Москви всі ті народи стали або тереном хронічної революції в Європі або сценою фізичної екстермінації цілих народів, як це вже зачалася з Україною. Для спокою світа та для усунення нових запальних осередків для нової світової війни потуга та поширення Росії мусить бути спинена, панування Московщини над Україною та Білоруссю скасоване. Московщина — це держава неспосібна завести справедливий та тривалий мир, що є цілком теперішньої боротьби народів проти всякої диктатури на світі.

Для всіх народів, що живуть межі Балтійським та Чорним морем, існують дві історичні загрози: одна зі сходу з боку Росії, та друга зі заходу з боку Німеччини. Для поляків, чехів, словаків та інших, безпосередньо найбільш загрозованих Німеччиною, для всіх інших Росія. Саме всі ті народи, від українців на сході аж по поляків та чехів на заході, падають жертвою Німеччини та Росії, коли ці дві держави зі собою згодні. Теперішній німецько-російський конфлікт це хвилею справа, справа націзму та комунізму. Тепер Німеччина буде розбита й принаймні на якийсь час загроза зі заходу зникне, східна загроза ще збільшиться. Протиставити одній та другій загрозі — німецькій та російській, та відділити по якимсь часі знову скріплену Німеччину від Московщини й то так основно, щоб вони ніколи вже не могли лучитися на шкоду тих більших та менших народів, може тільки потужний Чорноморсько-Балтійський Блок держав, зв'язаний в одну військову та економічну силу до збереженням зрештою свобідного розвою кожного народу зокрема. В тім блоку найшовбиса теж вивалений білоруський нарід, пригнетений досі Московщиною та Польщею.

Хто мавби увійти в Чорноморсько-Балтійську Федерацію?

Основними членами цієї федерації мусіла стати Україна та Польща. Чому саме ті дві нації? Саме тому, що Україна найбільша та економічно найсильніша з усіх тих держав, Польща друга щодо числа та з усіх членів тої задуманої федерації має може найбільше патріотичну людиність і належні кадри провідної верстви — інтелігенції.

Основною справою, щоб до формовання такої федерації могло прийти, мусять перед тим бути вирішені всі спори між українцями та поляками на першій місці та дрібніші спори між другими народами на другим місці. В першу чергу Польща мусить погодитися з тим фактом, що Західна Україна це українська земля і як така мусить відійти до української союзнаї держави, а Західна Білорусь це білоруська земля та мусить відійти до білоруської Союзнаї Держави. Дрібніші спори між Польщею та Литвою і Чехією мусіли бути повирішені так само як справа Західної України та Білоруси, згідно з правом самовизначення народів. Згідно з тим правом Польща дістала ще території на заході, отже булаб на заході децю більшена.

Усі народи союзнаї федерації, малі та великі, мусілиб погодитися з тим фактом, що історичне право якогонебудь народу, до якогонебудь землі це ситоричний пережиток, якщо має наступити згода між народами та тривалий спокій. Рішати про своє життя в тій чи другій державі може тільки живий чоловік, отже більшість населення, а ніякі історичні, стратегічні чи інші чинники, звичайно тільки інструменти поневолення народів. Це мусять зрозуміти всі народи того басейну, якщо хотять уратувати свою національну екзистенцію та ще й розвивати безпечно від Німеччини та Росії. Це теж мусять зрозуміти і українці, коли йде про українські західні чи подудієві пограниччя, колись історична частина української землі.

Поза тими двома головними філярами союзу увійшли до нього на півночі та заході: Білорусь, Литва, Лотва, Естонія, Чехія та Словаччина. Такий союз держав, зложений з народів між Чорним та Балтійським морем творив би державу простором біля півтора мільона квадратних кілометрів та з населенням біля 114 мільонів. До того союзу моглиб пізніше прилучитися ще й інші прилягаючі нації.

Але берім під увагу, тільки найбільше реальний та можливий до створення союз народів між Чорним морем та Балтикою зі своїми біля півтора мільона квадратних кілометрів та з населенням біля 114 мільонів. Це вже потуга сильніша від Німеччини та рівна Росії. Такий блок держав в силі забезпечити спокійне та свобідне життя всім тим народам і від Німеччини і від Росії. Що більше, такий союз як потуга трохи більша від Німеччини та рівна Росії є в силі не допустити до змови тих двох завойовницьких держав проти свободи та незалежності народів, що живуть на межі між Чорним морем і Балтикою та забезпечити спокій в Європі на довгі літа.

Політичне обличчя Чорноморсько-Балтійської Федерації.

Такий Союз під економічним оглядом це булаб велика сила та вповні самовистарчална щодо рільництва та промислової продукції. Маючи два виходи на моря, на півночі на Балтик і на півдні на Чорне море, така держава малаб знамениті можливості ведення світової торгівлі та стати простором окремого культурного типу. Всі ці народи у своєму духовому заложенні протині диктаторській системі правління. Це народи свободолюбні, тому вони найпевніша опора для демократичного ладу в Європі та найпевніший союзник західної демократії.

Стисло демократичний та щиро ліберальний підхід у внутрішній управі мусів би бути стосований ще й з тої причини, що у кожній союзнаї державі булиб меншини сусідньої держави. На Західній Україні, наприклад, лишилися меншини поляків, яких культурні здобутки мусіли бути пошановані, так само як культурні здобутки української меншини, що також в досить поваж-

нім числі лишилися в границях польської союзнаї республіки. Такий стан прямо приневолував би до добре зрозумілим інтересів власної національної меншини за межами власної держави, стосувати як найбільше ліберальний спосіб трактування національної меншини сусіда, якщо не хотів би наразитися на відплату.

Ліберальний та людський підхід до трактування меншин витворював би поволаи національну толеранцію та цілий союз переміняв би у велику Швайцарію зі згідним життям різних народів, але рівних у Чорноморсько-Балтійським Союзі.

Чорноморсько-Балтійський Союз чинником рівноваги в Європі.

Нині у кожного відповідального політичного діяча на устах, у кожній відвічальній пресі на її сторінках бажання дістати такий стан у світі, щоб нові війни не повторювалися. А навіть колиб тут то там вибухла війна, щоб вони не перемінялися конечно у світові війни. Іншими словами усі чоловіколюбці тужать за справедливим та постійним миром на світі. Говорачи по правді мир не може бути тривалим, коли він не опертий на справедливість, бо придалена насилля правда мусить шукати десь союзника, щоб вийти наверх. Шукати його буде у того, що також хоче перевернути існуючий політичний лад. Зачинається потаємна мобілізація усіх сил в світі, що невдоволені заведеним порядком прямують до його зміни.

Немає хйба сумніву, що розбита Німеччина буде по війні довго шукати невдоволених в Європі, щоб повалити некорисний для неї новий порядок. Немає хйба сумніву, що колиб Росія загорнула ще інші народи, Німеччина буде мати готовий матеріал до конспірації проти мира. Тому треба створити з одного боку такий порядок, щоб не було невдоволених, з другого боку створити таку запору між Німеччиною та Росією, щоб вони не могли повернути до традиційної німецької політики накресленої німецьким канцлером Бісмарком, що згідні зі собою Німеччина та Росія мають панувати над Європою коштом народів положених межі тими двома імперіалістичними державами. Створення Чорноморсько-Балтійського Союзу, сильно мілітарно та економічно, зробить поворот до такої політики неможливим. Европа, постійне місце, звідки починається світові війни, буде на довгі століття успокоена, світ та великі й малі народи заживуть спокійним життям. Німеччина та Росія побачать безнадійність збільшатися до роною завойовання та займуться на щастя своїх власних народів та на добро цілого людства творчою працею ввнутри.

Повідомив про це голову Українського Жіночого Комітету, паню Стефанію Галичню Дж. Остину Дейлі, начальницьку дивізій громадян чужинсько-го роду, листом з 22 листопада, кажучи, що на кредит Українського Жіночого Комітету не записано одного мільона доларів. Для вияснення цієї помилки він залучив копію письма ньюйорського банку „Мануфактурерс Трост Ко.“, через котрий зроблено субскрипцію ще на один мільон доларів. Мр. Дейлі подав копію письма, аби ті, що будуть робити поправку, могли це зробити дослівно.

ВИЩЕАДМІРАЛ КЕЛІ ТЕРНЕР, що керував повітряною й морською атакою на Гвадалканал і Нову Джорджию, а тепер керує атакою на острови Гилберта.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШКАГО, ІЛЛ.

Відчить професора Менінга.

Американським українцям відоме добре імя професора коломбійського університету — Менінга. „Свобода“ писала багато про нього в зв'язку з культурними вечерами, урядженими Українським Народним Союзом при Колумбії Університеті в Нью Йорку. Писала про нього „Свобода“ ще у зв'язку з іншими науковими виданнями Українського Народного Союзу, бо професор Менінг це наш приятель і знаток українських справ.

На запрошення Нортвестерн Університету в Шікаго і на бажання Українського Народного Союзу професор Менінг прибуде до Шікаго в п'ятницю, дня 3. грудня, і в університетській авлі Нортвестерн на Шікаго Евеню і Лейк-Шор Драйв дасть відчит з української літератури. В часі, коли йдуть торги про принадлежність українських земель Українській Народній Союз не міг вибрати кращого моменту, щоб би такий відчит в порозумінню з Нортвестерн університету зааранжувати. У. Н. Союз, що обходить тепер 50-літній ювілей свого існування, що 50 літ творив добрі діла — прийшов на поміч українському імені і в ту чорну для України годину.

Перед відчитом і по ньому буде концертна програма. Жіночий хор міста Шікаго, оперовий співак Олександр Кульпак і український балет під проводом п. Теодора Ольшанського, сольо-співи сестер Брудних виповнять програму. А салю виповнять студенти університету й шікаговські українці. Вже тепер продаються білети в Союзівім Домі і шікаговські українці повинні масово прийти на той роздірду нагоду почути про нас з уст визначного американського професора університету і знатока Сходу Європи.

Степан Куропась.

НЬО ЙОРК, Н. Й.

На українським здвигу закуплено бондів на два мільони.

Як показується тепер, на українським здвигу за закупно военных бондів у Нью Йорку 27. вересня закуплено бондів не один, а на два мільони доларів.

Повідомив про це голову Українського Жіночого Комітету, паню Стефанію Галичню Дж. Остину Дейлі, начальницьку дивізій громадян чужинсько-го роду, листом з 22 листопада, кажучи, що на кредит Українського Жіночого Комітету не записано одного мільона доларів. Для вияснення цієї помилки він залучив копію письма ньюйорського банку „Мануфактурерс Трост Ко.“, через котрий зроблено субскрипцію ще на один мільон доларів. Мр. Дейлі подав копію письма, аби ті, що будуть робити поправку, могли це зробити дослівно.

У своїх листі до Дж. Остина Дейлі, Гарола С. Майнер, віцепрезидент згаданого банку писав: „Потверджуючи нашу нинішню розмову телефоном, ми одержали 19. жовтня субскрипцію на 1 мільон нотів серії „С“ американського департаменту скарбу, з просьбою, аби за це дати кредит Українському Жіночому Комітету. Закупець волить не подавати публично свого імення. Того дня ми вислали до нашого уряду відтинок з апликаційного бланкету, на котрім ми написали просьбу аби за це підписання дати кредит Українському Жіночому Комітету.

„Кілька тижнів тому ми телефонували до вашого уряду, аби улєвнитися, чи цей кредит признано, і дістали потверджу-

Натуралізація американських вояків-чужинців

Ухвалений на початку війни закон про военні повновасти дав, між іншим, президентови право надавати американське громадянство чужинцям, що служать в американських збройних силах аз морем. Цей закон каже, що чужинець, який в час зголошення на військову службу або в час асенітурунку, жив у Злучених Державах, може стати горожанином після того, як прослужить місяць в армії або флоті і найдеться у відділі, що виконує военні завдання поза межами держави. Цей закон також касує щодо таких вояків всі інші обмеження відносно віку, походження, раси і образовання. Горожанами можуть стати вояки, що ще не мають 21 літ, хінського, японського чи іншого азійського походження, без огляду на те, чи вже знають англійську мову і чи підготувалися достаточо, щоб відповісти на запити, що їх дають кандидатам на горожан при натуралізації.

Для того, щоб перевести таку натуралізацію, урядові іміграційного й натуралізаційного бюра при департаменті судинництва відвідують військові частини по всіх закутих частин світу. Там, де вислака окремого урядовця забралаб забарогато часу, функції натуралізаційних урядовців, екзамінаторів і суддів виконують представники американських консулатів. Вони переслухують кандидатів на горожан, відбирають від них присягу і видають їм горожанські папери. Ці папери переховуються у військових канцеляріях разом з усіми іншими документами такого нового горожанина-вояка і видаються йому на руки в час, як кінчиться його військова служба.

До початку місяця жовтня 2,624 чужинці, що служать в американській армії і флоті за морем, стали горожанами. Між ними було 227 таких, що походили з країн, з якими Америка є тепер у війні. Першу групу таких нових горожан-вояків записано в грудні минулого року в районі Панамського Каналу і Караїбського моря. Між ними були уроженці 35 чужих держав. Зараз після того натуралізовано всім воякам, що тоді служили на американській базі на острові Джеймейка. Після того

ячу відповідь. Тепер показується, що зайшло невеличке замішання внаслідок того, що в той самий час подано іншу апликацію на ту саму суму через інший банк. Наділі, субскрипція через нас була особною й віддільною, бо додатково до мільонової субскрипції. „Тому прошу доглянути, аби Український Жіночий Комітет окредитовано на додатковий закуп на мільона доларів та повідомити нас про це“.

Поправлена сума военных бондів, закуплених на здвигу 27. листопада, вносить отже 2 мільони 147 тисяч доларів.

представник іміграційної і натуралізаційної служби вихаи до Аласки і на територію Юкон, де 14 вояків стали горожанами. Декому з них прийшлося їхати 900 миль і то в мороз від 20 до 73 ступні Фаренгайта, щоб стати горожанином держави, за яку він тепер бореться. В Ісландії натуралізовано 275 вояків, в Англії 244, в тому числі шість сестер-жалібниць, в північній Африці 577 до першого липня.

По попередній державній принадлежності між натуралізованими було 335 канадійців, 136 филиппінців, 114 італійців, по 96 бувших горожан Польщі і Мексика, 84 німців і т. д.

Це є перший раз в історії Злучених Держав, що чужинцям-воякам дається можливість стати горожанами у такий спосіб. Рівночасно є це доказ, як високо ціниться військова служба у теперішній війні і як американський нарід є влячний тим, хто піднімає зброю в обороні його свобід.

УВАГА! НЬОАРК, Н. Д.Ж.!

УКРАЇНСЬКЕ АТЛЕТИЧНЕ ТОВАРИСТВО ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ, ІНК.

СВЯТО ВІДКРИТТЯ HONOR ROLL

з іменами членів Чорноморської Січи, що служать в Американській Армії

В НЕДІЛЮ, 5. ГРУДНЯ (DECEMBER 5, 1943)

в годині 3. пополудні

В СІМОВІЙ ГАЛІ, 506-508 — 18th AVE., NEWARK, N. J.

Програма Свята буде гарна. Хто прийде і своєю приязністю звеличає це Свято, той не пожалує. Промовляти будуть бесідники в українській і англійській мовах. Усіх на це Свято запрошуємо.

232,5

ДО ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ „СВОБОДИ“ І „УКРАЇНІЙ ВІКІЛ“

Як Ви змінюєте адресу, просимо негайно повідомити про це аміністрацію „Свободи“. Скорє повідомлення усуває непорозуміння і стримання газети. З повідомленням просимо також вислати 10 центів готівкою або почтовими значками на покриття виробничого нового стєнля. Члени і Читачі з Канади звольять прислати тільки готівку тому, що канадійських почтових значків не можна вимінити.

ВІД АДМ. „СВОБОДИ“

Отсим повідомляємо всі українські громади, братства, товариства і поодинокі громадяни, які займаються веденням якогонебудь добродійної акції і збиранням даток на її потреби, а які подають до часопису „Свобода“ про це звіт доповідання, щоб такі справи як день, місце і час зборів, що їх скликається в тих цілях, подавати як платні оголошення, бо це належить до платних оголошень. „Свобода“ давала і дає багатто безплатного місця настатті про таку добродійну роботу і рада тим, як люди її ведуть, бож до неї вона сама їх захожує. Однак серед теперішніх обставин і дорожнечі безплатних оголошень містити не можемо, бо фонди „Свободи“ на це тепер їй не дозволяють.

КУПУЙТЕ ВОЕННІ БОНДИ

СТАРЕ Й НОВЕ. Сотки літ маючі піраміди коло Гізе дивляться на модерні дороги, зо штучними городами на першому плані. Ця околиця, як кажуть, має бути осідком конференції Рузвєлта, Сталіна й Чорчила.

ЖІНКИ ОБ'ЄДНАНИХ ДЕРЖАВ ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО ПОВОЄННОЇ ПРАЦІ

ВАШІНГТОН. В одній задушеній околиці в Англії, групи жінок з окупованих країн вправляються до повоєнної праці. Вони вчаться відбудувати знищені ворогом людські оселі в ріднім краю і нести визволеному населенню першу поміч. Між ними є біженки з Бельгії, Чехословаччини, Голандії, Франції, Греції, Норвегії, Польщі і Югославії. Є між ними жінки багаті і бідні, але всі мають одну ціль — навчитися бути корисними у відбудові знищених ворогом рідних країн.

В першу чергу, ці жінки повинні будуть служити самаританок. Як армія займе окуповані ворогом краї, то вони нести будуть поміч привернення здоров'я і безпеки. Народні і міжнародні організації вже більш року приготували їх до такої праці. В Лондоні відбуваються курси суспільної опіки і жінки-втікачки з окупованих ворогом країн користаються з них в повнім розумінні того слова.

Вони вчаться гігієни, громадського способу харчування, несення першої помічі, поборювання пошести, тощо. Курсами управляють досвідчені фахівці, а науку можна побирати, як хто хоче і може. Хто має час, то вчиться цілий день, а хто ні, то може вчитися лиш по кілька годин денно. По оланованню теорії, студенток заставляють до практичної праці. Їх посилають далеко за місто, як можна, то і в запуснені околиці, і заставляють носити на плечах постіль та інші потрібні до самаританської праці речі. Наприклад, жінки вправляються доставляти потребуючому поміч населенню хліб, як знайти і фільтрувати воду, як збудувати тимчасове помешкання і zorganizувати кухню.

Часами буває так, що студенток будять серед ночі і кажуть їм іти кілька миль до хорого, щоб дати йому першу поміч. Іншим разом, їм приказують приготувати для військової частини обід. І то нагло, без найменшої підготовки. Бувають випадки, що жінки мусять направляти зіпсутий трок або кажуть їм спорядити знищений ворогом мешкальний дім. Одним словом кажучи, студенток причують до всего, бо як вони повернуть на знищені ворогом землі, то можуть стрінутись з різного рода проблемами.

У зруйнованих краях їм прийдеється поборювати пошесті, робити все можливе, щоби такі не поширювалися, споряджувати мешкання, тощо. У відбитих у ворога країнах бракуватиме однієї, харчів; пануватимуть несанітарність і нужда; люди будуть переходити з місця на місце в такому великому числі, як ще ніколи не було.

Крім вище згаданих курсів, різні національні групи слідять за вістками з краю і також приготувалися нести краєви поміч. Наприклад, жінки Воюючих Французів заснували організацію „Асістанс Насіональ“, якої ціллю буде помагати французькому народові вчасі військової окупації. Її члени будуть співпрацювати з мілітарною владою у Франції.

Голандські жіночі організації приготували теплу одіж для потребуючих людей і, як тільки їх країна увільниться з ворожого ярма, то вони зараз роздадуть однієї бідним людям.

Чехословацька Жіноча Рада, крім підготовки до несення помічі, ще робить заходи аби, повернувши до рідного краю, жінки вправно працювали при достачуванні бібліотекам книжок, бо кажуть, що нацисти

знищили багато цінної літератури. Польський уряд у Лондоні також не спить. Запримітивши великий брак тренуваних самаританок, він об'явив, що дасть грошеву поміч більшому числу жінок, які хотілиб вчитися штуки несення потребуючим людям помічі.

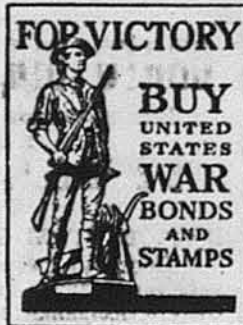
Норвезькі доглядачки хворих в Англії тренують охочих на науки жінок до шпитальної праці і приготували їх розв'язувати питання, які чекають їх в повоєнній Норвегії. Жінки приготувалися до повоєнної праці з таким зацікавленням, що як приїде час на поворот до краю, то вони вже будуть мати всі потрібні кваліфікації. Під керівництвом кількох груп фахівців, тренуваних в Англії самаританки нести будуть поміч знищеним ворогом країнам велику поміч.

Розуміється, що тренуваних до несення першої помічі жінок буде треба дуже багато, бо ворог поробив страшні спустошення в окупованих краях. Може бути, що й англійські та американські жінки будуть там потрібні. Вони вже також підготувалися до цієї праці, але крім фаху, їм ще треба навчитися одної або двох чужих мов.

Велике число жінок вже почали курси до повоєнної праці в знищених краях і ждуть на поворот. Але вони не дармують. Вміжчасі, багато з них працює у воєнній індустрії, або при Червонім Хресті. Дехто з них старається помагати воєнним плінним, тощо. Між цими жінками є люди різних професій: лікарки, адвокати, студентки й домашні господині. Всі вони поківчили курси й надіються, що як „приїде час“, то вони вийдуть додому ратувати свій край і нарід.

АМЕРИКАНСЬКІ ПОЛЯКИ ЗА СТАРІ ПОЛЬСЬКІ ГРАНИЦІ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Офіційний орган польського уряду в Лондоні „Дзенік Польскі“ доводить в артикулі, що американські поляки написали президентові Рачкевичеві письмо в яким говорять, що польські організації в Злучених Державах попирають політику уряду на всі сто відсотків, і, що будуть робити все що в їх силі, аби Польщі привернено суверенні права і, щоби польська держава стала ще більшою і сильнішою, як була перед війною.

ПЕРШИЙ МАЙОР. — Елізабет Гілберт з Рочестеру, Нью Йорк, є першою жінкою, що дослужилася ступня майора „ВА-АК“-сів. Вона командує відділом цієї організації, що сягає від Мейн до Флориди.

ГАЛЕРІЯ ЖИВИХ ЖІНОК З НАГОДИ ДНЯ ПОДЯКИ.

З нагоди Міжнародної Жіночої Виставки в Медисон Сквер Гарден у Нью Йорку улаштовано гостину Міжнародного Дня Подяки. На гостині явилася жінка президента пані Еленор Рузвелт, яка у своїй промові потішила зібраних, що тепер справа миру стоїть далеко ліпше, ніж колинебудь передтим. Крім неї промовляла ще в часі гостини Т. М. Вей, жінка китайського амбасадора, а потім інші жінки дипломатів та державних репрезентантів, а саме: Янова Паканек з Чехославії, Юрієва Бек з Данії, Константинова Фотіє з Югославії, Сивія Стракач з Польщі, Ренея Плевен з Франції, Гаролдова Батлер з Англії, Леонідасова Кальвокоресі з Греції, Падмінія Меном з Індії, Андрея Вольф з Люксембургу, Елінкова Шурман з Голандії, Зигфрідова Ундсет з Норвегії, Волдимира Базкін з російської амбасаді, Франсес Грант від Пан-американ Вимен Асоційейшен і Джофрейова Какс з Нової Зеландії.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“

ДАЛИ ЖІНКАМ КРІСЛА, ПІДНЕСЛАСЯ ВОЄННА ПРОДУКЦІЯ.

У фабриці гумових виробів в Нью Йорку зробили спробу, як піднести видатність праці жінок. Позволили дівчатам сидіти в часі праці, а вислід був подиву гідний: 16 дівчат випродукували тільки штук, що 20 дівчат перед тим! У фабриці металевих виробів такасама спроба виказала збільшення вислуду праці між жінками на 32 відсотки і т. д. Після такого поміщення опублікувало Жіноче Бюро Департаменту Праці у своїм бюлетені статтю під нагл: „Видатність жіночої праці у воєнних промислах вимагає відповідної постави“.

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА ГРОЗИТЬ СОВЕТЬСЬКОМУ СОЮЗОВИ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Офіційний орган польського уряду в Лондоні „Дзенік Польскі“ умістив передову статтю, в якій домагається від Советського Союзу пояснення, що він думає робити тоді, як советська армія переступить стару польсько-советську границю. Газета повчає советський уряд, що війська Аліантів вступають на визволену від ворога територію, то в першу чергу виявляють населенню свої політичні заміри і плани.

„Дзенік Польскі“ доводить, що німецькі пропагандисти в Польщі страшили польський нарід „большевицькою небезпекою“ і казали, що як поляки не будуть з ними співпрацювати, то большевики заберуть половину польської держави. Газета радить Советам вибити німцям з рук цей аргумент заявою, що саме вони задумують робити на відбитих від німців „кресах“.

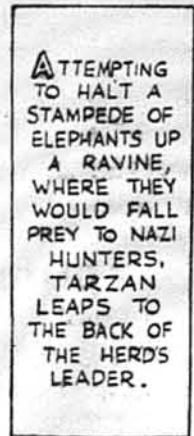
Польська преса в Англії тепер багато про цю справу пише і в такому тоні, що Советам добра від поляків не ждати.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

ДЕ КОЛИСЬ СИДІЛИ КОРОЛІ. — Військові норески Мерієн МекКочен і Вільма Ворд з Бермінгему, Мишиген, засіли обі на престолі в королівській палаті в Неаполі.

ТАРЗАН, ч. 877. Подвійна небезпека.

Пробуючи здержати слонів, Тарзан вскочив на хребет одного слона.

Як гнівний звір замахнувся на нього трубою, він зсунувся йому далі на хребет. Тоді слон пробував стрясти Тарзана; якби це йому вдалося, Тарзана роздотпали б слони.

Тепер надістичні офіцери побачили люську постать на хребті. „Це Тарзан!“ сказав один з них. „Чого він хоче?“

„Шкода, що не можемо дістати його живого. Але ми принаймі маємо прийемність його вбити“, сказали вони.

„Шкода, що не можемо дістати його живого. Але ми принаймі маємо прийемність його вбити“, сказали вони.

„Шкода, що не можемо дістати його живого. Але ми принаймі маємо прийемність його вбити“, сказали вони.

УСЕ МОЖЛИВЕ У ВОЄННОМУ ЧАСІ.

Пресова телеграфічна агенція приносить вістку з Амеги, у Небрасці. Батько родини вислав свою жінку до шпиталю на видужання з недуги. Не було кому помогти, мусів самий прати біля. Коли жінка приїхала зо шпиталю, він не міг дозволити їй відразу взятися до домашньої господарки. Треба було дати жінці відпочити. Отже він даліше прав біля.

При такій роботі найшла його представниця газетової компанії, що прийшла відвідати.

ЩОБ СПОВНИТИ ЯКСЛІД ОБОВ'ЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ, БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВ'ЯЗКІВ СВИДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВ'ЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОІХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 17. листопада 1943. року помер **ПЕТРО КОБИЛЬНИК**, член Тов. ім. Івана Франка, від 83 У. Н. Союзу в Філадельфії, Па. Покійний походив із села Ріпчиків, повіт Дрогобич, Західна Україна. До У. Н. Союзу вступив 1925. року, був діяльним членом Тов. ім. Франка і У. Н. Союзу, був урядником і делегатом на конвенції, Політич. у смутку жєну Олєгу, дочку Стефанію, чотирі сини: Йосифа, Володимира, Григорія і Івана. Володимир служив при війську і є членом У. Н. Союзу. Похорон відбувся в понеділок, 22. листопада 1943. року з дому погребного заведення Михайла Насевича на Френкліні і Браун, при участі родини, членів Тов. ім. Франка, від 83 У. Н. Союзу, і членів Тов. Соборна Україна, від 124 У. Н. Поміч. до катедр православної при Джерментані і Боркс, а опісля на цвинтар. В. П. П. С. Чорномаз, секр.

РІЗДВЯНІ КАРТКИ

З КОВЕРТАМИ І ГАРНИМИ ВІРШАМИ в українській або англійській мові. 5 і 10 центів кожпа. Замовляйте картки тепер, поки ще є добрий вибір. Вишліть моні-ордер, або марки сьогодні і будьте певні, що будете мати прекрасні картки на Різдво. Належитість треба залучити разом з замовленням. (На С. О. D. не висилаємо).

“СВОБОДА,” P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

Вишліть мені _____ карток за що залучаю \$ _____

Імя _____

Адреса _____

Місто _____ Стейт _____

НАДІЯВІ

На що організацію можна сміло надіятися, бо вона має певне знання, здобуте довголітнім досвідом на службі тутешньої громади серед найвигадливіших родин.

Ці роки досвіду не змарнувалися; вони послужили на вдосконалення нашої організації і витиснули на цій знак довгих років.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON FUNERAL DIRECTORS
77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne
Phone: BErgon 4-5989 Phone: BAyonne 3-0540

тати газометер в пивниці для виставлення рахунку. Мужчин до читання газометрів тепер обмаль, отже наняли жінок. Подивилася службовичка на господаря, що прав біля, покивала головою тай каже: „Усе можливе на війні“.

СТІННИ КАЛЕНДАРІ

ВЖЕ МАЄМО КАЛЕНДАРІ на 1944 рік. Чудові Краєвиди, Патріотичні, Релігійні, Свята записані червоно, пости записані фірбою. Ціна одного календаря з перспекивою 25 ц. 6 календарів за \$1.25. 12 календарів \$2.25. 25 календарів \$3.75. 50 календарів \$7.00. 100 за \$13.50. РІЗДВЯНІ КАРТКИ „Христос Раджується“ в формі книжечок з відповідними віршами, ціна за дозін 60 ц. 50 марток \$3.75. 100-марток \$3.00 з перспекивою. 218. Замовлення посилайте до: **UKRAINIAN BAZAAR** 170 E. 4th St., New York, N. Y.

ДАРОМ

ВИШЛЕМО КОЖНОМУ ЗРАЗОК (SAMPLE) **КАРПАТСЬКОГО ЧАЮ** з найліпшого гірського зілля, на медо-ліганні жолудка, печінки і шпорок. Велика пачка коштує 50¢. **ГРУДНЕ ЗІЛЛЯ**, природне средство приporučають там, що терплять на втерній кашелі, біль горла і задуху. Пачка коштує 50¢. **ЗІЛЛЯ НА БОЛЮЧІ НОГІ**, дуже помічне. Як його уживати, надруковано на баксі. Велика пачка 50¢. **МІШАНІ КОРНИЯ**, на нестерваність, брак апетиту, корчі. Добре також на заплах до горічки. Пачка 50¢. Маємо всія ліщичі зілля, листя, цвіт, кору, ягоди, корінь, ляди, живицю і т. д. Замовлення посилайте на адресу: **UKRAINIAN BAZAAR** 170 E. 4th St., New York, N. Y.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

Гострі в хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра і впрод. Аналіз крові для подорожного свідоцтва. Гемороїди в желяки лікується без оперції. 223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14. GRamercy 7-7697. Офісний години: денно від 10 до 7:30. В неділю від 11 до 1:30. Жінка-доктор до обслуги. X & Фармакоп. — Екзамінація \$2.00. **ЯКЩО БАЖАЄТЕ ДІСТАТИ ТАКЕ ОБЗЕРЕННЯ, ЯКЕ БУЛОБ ПЕВНЕ ТА МОДЕРНЕ, А ЗА ЯКЕ ТРЕБА НАВАЖИТИ НИЗЬКУ ОПЛАТУ, ТО ОБЕЗПЕЧИТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ СОЮЗІ**

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН 1 місце **ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОУ І ОКОЛИЦІ** **KANAI KAIN FUNERAL HOME** 433 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J. Phone: Perth Amboy 4-4846

МИРОН ЛИТВИН І СИН УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ Обслуга щира і щезна 383 Morris Avenue, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУМЬКО УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ Заряджує погребами по ціні так низькій як \$150. **ОБСЛУГА НАКРАЩА.** **JOHN BUNKO** Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 5th ST., NEW YORK CITY. Refined funerals as low as \$150. Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛАДЕЛЬФІЮ І ОКОЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA. Tel. Market 1320. ОБСЛУГ В ДЕНЬ І В НОЧІ

ПЕТРО ПРЕМІ УКРАЇНСЬКІЙ ПОГРЕБНИК **Занимаєсь похороном в БРОУК, БРОУКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ** 129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: ORchard 4-2568 **BRANCH OFFICE & CHAPEL:** 707 Prospect Avenue, (cor. E. 166 St.) **BROOKLYN, N. Y.** Tel.: MEtrose 8-6877